

Nummer: 2023_SV_00538

Schriftelijke vraag van raadslid Veli Yüksel: Sterk dalend aanbod aan bankautomaten in Gent - bevoegde schepen Sofie Bracke - 5 december 2023

Raadslid(-leden): Veli Yüksel - Open Vld

Bevoegd: Sofie Bracke

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

De grootbanken KBC, Belfius, ING en BNP Paribas Fortis rollen onder de naam Batopin een gezamenlijk netwerk van bankneutrale bankautomaten (CASH-punten) uit. Op zich een goed initiatief, ware het niet dat hier tegenover staat dat de eigen bankautomaten van deze banken stelselmatig verdwijnen. Het aanbod aan plaatsen waar mensen cash geld kunnen afhalen (of storten) vermindert hierdoor aanzienlijk.

Volgens de website van het initiatief zijn er momenteel 12 CASH-punten in Gent wat een wel heel beperkt alternatief is terwijl de vertrouwde bankautomaten in de buurt één na één plots blijven verdwijnen. Niet alleen het beperkte aantal en de spreiding ervan roepen vragen op, de meeste van deze nieuwe CASH-punten bieden enkel biljetten van 20 EUR en 50 EUR aan (geen biljetten van 5 EUR, 10 EUR of 100 EUR dus) en van sommigen zijn de openingsuren bovendien beperkt (06.00u – 00.00u).

Naast Batopin werd ook Jofico opgericht, een netwerk met AXA, Argenta, Crelan, BPost Bank en VDK dat eveneens nadenkt over het stroomlijnen van het netwerk bankautomaten van deze banken - die voornamelijk nog wel ter beschikking blijven. Belangrijk hierbij op te merken is dat Bpost Bank vanaf 2024 deel zal uitmaken van BNP Paribas Fortis en dus ook van Batopin. Tenslotte werd dit voorjaar een akkoord gesloten tussen de federale regering en de financiële sector dat onder meer voorziet in een betere dekkingsgraad (een bankautomaat binnen 2 km afstand over de weg in stedelijke gebieden, binnen 3 km in zogenaamde tussengebieden en binnen 5 km in landelijke gebieden). Om de snelle daling van het aantal bankautomaten in dichtbevolkte gebieden te stoppen en de steeds vaker opduikende wachttijden te beperken, zijn daarnaast garanties bekomen rond het behoud of bijplaatsen van 80 bankautomaten op strategische locaties. Het akkoord bepaalt verder dat ten minste een op twee Batopin-automaten over de functie om geld te storten moet beschikken, wat vooral belangrijk is voor handelaars en vrije beroepen.

Vraag

1. Op welke manier wordt overleg gepleegd vanuit de stad met Batopin en banken die geen deel uitmaken van Batopin om het aanbod van bankautomaten op het grondgebied van Gent te garanderen?
2. Worden nog bijkomende CASH-punten gepland in Gent? Wordt hier ook gedacht aan de deelgemeenten en minder centraal gelegen wijken?
3. Zal het feit dat Bpost Bank vanaf 2024 BNP Paribas Fortis wordt effectief tot gevolg hebben dat ook de automaten aan postkantoren zullen sluiten?
4. Wat is het standpunt van de stad over de beperkingen op vlak van beschikbare soorten biljetten en openingsuren?
5. Hoeveel bankautomaten zijn er vandaag op het grondgebied van Gent? Hoeveel waren dat er op 1 januari 2019?
6. Welke impact heeft het akkoord tussen de federale regering en de financiële sector concreet op de Gentse situatie?
7. Is er ondertussen meer duidelijkheid of ook Jofico een gelijkaardige oefening in het vooruitzicht stelt of wordt het aanbod van automaten van de daarbij aangesloten banken (voorlopig) behouden?

Antwoord

1. Op welke manier wordt overleg gepleegd vanuit de stad met Batopin en banken die geen deel uitmaken van Batopin om het aanbod van bankautomaten op het grondgebied van Gent te garanderen?

Op verschillende tijdstippen is er overleg (geweest) tussen Batopin en de Stad, evenwel nadat de beslissing om over te gaan tot vervanging van hun huidig netwerk van bankautomaten door bankneutrale cashpunten reeds genomen was. Doel van deze overleggen is om zo weinig mogelijk hiaten te krijgen in het stedelijke netwerk van cashautomaten.

- Er vonden regelmatige contacten met Dienst Economie plaats. Tijdens deze contactmomenten werden suggesties naar voren geschoven ifv het vinden van geschikte locaties in de zoekgebieden op het Gentse grondgebied (via immodatabank Dienst Economie). Dienst Economie fungeert daarnaast als SPOC voor Batopin binnen de stedelijke administratie.

- Door Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning werd het stedenbouwkundig kader m.b.t. het plaatsen van automaten verduidelijkt. Batopin kan terecht bij Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning om indien nodig eventuele nieuwe locaties vergunningsgewijs op voorhand al even af te toetsen.

- Met FM werd bekeken of de zoeklocaties van Batopin kunnen gekoppeld worden aan stadsgebouwen en dus of gebruikmaking van stadslocaties tot de mogelijkheden behoort. Dit onderzoek leverde onder meer omwille van de specifieke criteria (openingsuren, toegankelijkheid, ondergrond, ...) van dergelijk cashpunt niets op.

- Samen met de toegankelijkheidsambtenaar van Stad Gent wordt een verbetering van de toegankelijkheid van het pand in onder meer de Veldstraat onder de loep genomen.

- Ook naar de verdere uitrol hielden we contact. Batopin heeft zich in de eerste fase hoofdzakelijk gefocust op de zoektocht naar panden in het centrum van onze stad.

Vervolgens werd er gekeken naar de deelgemeenten en wijken die wat verder gelegen zijn van het historische centrum. Er liep eerder dit jaar een oefening tussen Dienst Economie en de Dienst Lokaal Sociaal Beleid om op kaart een overzicht te krijgen van de huidige (geplande) spreiding van de cashpunten. We brachten een aantal parameters die wijzen op (digitaal) kwetsbare inwoners in rekening. We gingen ook ten rade bij andere stadsdiensten. Aan Batopin stelden we een aantal suggesties voor in functie van toekomstige locaties/zoekgebieden.

Concreet vroegen we aan Batopin op zoek te gaan naar plekken voor een cashpunt binnen bepaalde zoeklocaties in:

- Oostakker
- Wondelgem
- Sint-Amandsberg
- Sint-Denijs-Westrem – Afsnee
- Mariakerke
- Drongen

Batopin heeft hierna in Mariakerke, Sint-Amandsberg en Drongen locaties vastgelegd. Batopin ging niet in op onze vraag om in Drongen een cashpunt te voorzien wegens een automaat van Argenta en VDK. Ook Sint-Denijs-Westrem voorziet men geen cashpunt omdat er daar nog een kleinere bank aanwezig is. In Wondelgem voorziet Batopin geen cashpunt.

Samenvattend zijn in Gent op dit ogenblik volgende locaties voorzien:

- station **Gent Sint-Pieters**: Buiten geldafhaling ook deposits mogelijk.
- station **Dampoort**: Oktrooiplein 10. Enkel geldafhaling.
- **Bijloke**: Bijlokehof 41. Enkel geldafhaling.
- **Shoppingcentrum Zuid**: Buiten geldafhaling ook deposits mogelijk.
- **Veldstraat**: Veldstraat 60-62. Buiten geldafhaling ook deposits mogelijk.
- **Gentbrugge**: Gentbruggeplein 3a. Buiten geldafhaling ook deposits mogelijk.
- **Ledeberg**: Ledebergplein 9. Enkel geldafhaling.
- **Muide**: Muidepoort 66. Enkel geldafhaling.
- **Brugse Poort**: Bevrijdingslaan 155. Buiten geldafhaling ook deposits mogelijk.
- **Gent-UZ**: Cornelius Heymanslaan 10. Enkel geldafhaling.
- **Sint-Amandsberg**: Antwerpsesteenweg 61. Enkel geldafhaling. Gepland.
- **Mariakerke**: Maurice Claeysplein 4. Buiten geldafhaling ook deposits mogelijk.
- **Oostakker**: Gentstraat 260. Buiten geldafhaling ook deposits mogelijk.

Met Jofico wordt op regelmatige tijdstippen contact opgenomen om te peilen naar hun plannen.

2. Worden nog bijkomende CASH-punten gepland in Gent? Wordt hier ook gedacht aan de deelgemeenten en minder centraal gelegen wijken?

In Sint-Amandsberg wordt binnenkort een cashpunt ingericht.

Daarnaast zoekt Batopin in de buurt van de Overpoort een bijkomende locatie.

Tot slot zal er door het akkoord tussen de financiële sector en de Federale Regering 1 extra cashpunt voorzien worden. Vragend naar de locatie van deze locatie verwijst Batopin naar lopende gesprekken tussen de financiële sector en de Federale Regering rond 'de vrijgave van de bijkomende locaties en de communicatie hierover'.

Zo zal Gent op 15 cashpunten komen op het Gentse grondgebied. Deze 15 cashpunten zullen goed zijn voor 43 geldautomaten waarvan 30 automaten deposits zullen toelaten.

Deelgemeenten zijn meegenomen in de oefening en meer bepaald in het voorstel dat wij aan Batopin hebben overgemaakt. Mariakerke en Drongen hebben een cashpunt gekregen. In Sint-Amandsberg komt er binnenkort een nieuw cashpunt. Batopin houdt voor de uitrol van hun eigen netwerk ook rekening met de aanwezigheid van cashpunten van andere financiële instellingen. Op een aantal andere voorstellen is men niet ingegaan.

3. Zal het feit dat Bpost Bank vanaf 2024 BNP Paribas Fortis wordt effectief tot gevolg hebben dat ook de automaten aan postkantoren zullen sluiten?

Neen. BPost bank gaat op in BNP Paribas Fortis maar BPost blijft bestaan. De automaten in de BPost kantoren zijn van BPost, niet van BPost bank en blijven dus los staan van Batopin. Dit werd tevens bevestigd door Batopin.

4. Wat is het standpunt van de stad over de beperkingen op vlak van beschikbare soorten biljetten en openingsuren?

a) Biljetten

Batopin heeft in Gent cashpunten voorzien voor biljetten van 5, 10 en 100 euro.

Voor kleine biljetten van 5 en 10 euro kunnen burgers terecht bij volgende cashpunten:

- Shopping Zuid
- Veldstraat
- Brugse Poort
- Mariakerke
- Oostakker

Voor het biljet van 100 euro kunnen burgers terecht bij volgende cashpunten:

- Oostakker
- Mariakerke
- Brugse Poort

Het lijkt ons wel een meerwaarde dat er in het centrum van Gent een cashpunt is waar burgers terecht kunnen voor 100 euro-biljetten.

b) Openingsuren

Er zijn cashpunten die 24u beschikbaar zijn:

- Gent Dampoort,
- UZ,
- Muide,
- Sint-Pietersstation

Andere locaties hebben heel ruime openingsuren (6u-24u):

- Brugse Poort,
- Mariakerke,
- Oostakker,
- Veldstraat,

- Gentbrugge,
- Bijloke,
- Ledeberg.

Gent Shoppingcenter is een uitzondering aangezien het shoppingcenter sluit om 20u.

De openingsuren zijn dan ook afhankelijk van de gevonden locaties en bijvoorbeeld veiligheidsoverwegingen. De standaard openingsuren van het overgrote deel van de dienstverleners en handelszaken zitten vervat in de openingsuren van de locaties.

5. Hoeveel bankautomaten zijn er vandaag op het grondgebied van Gent? Hoeveel waren dat er op 1 januari 2019?

Exacte en up to date gegevens specifiek per gemeente/stad zijn niet beschikbaar. Temeer omdat we in een overgangsfase zitten waarin de 4 grootbanken hun cashautomaten stap per stap verwijderen en vervangen door de nieuwe bankneutrale cashautomaten. Batopin kon ons voor hun netwerk deze gegevens niet bezorgen.

Wel kunnen we meegeven dat Batopin tegen eind 2025 2.500 geldautomaten in 950 cashpunten wil uitrollen over heel België.

Het initiatief van Batopin om bankneutrale cashpunten uit te rollen over heel België ligt in de lijn van een trend dat zich al een aantal jaren aan het voltrekken is. Op acht jaar tijd is het aantal geldautomaten in ons land zowat gehalveerd tot ongeveer 4.000. In 2015 waren het er nog 8.750 en eind 2021 nog 5.441. De reden voor die forse vermindering ligt, volgens de banken, bij de hoge kosten voor het beheer van eigen automaten en toenemend gebruik van digitale betalingsmiddelen. De 4 grootbanken zullen via Batopin tegen eind 2025 alvast 2500 geldautomaten uitrollen.

6. Welke impact heeft het akkoord tussen de federale regering en de financiële sector concreet op de Gentse situatie?

Het akkoord heeft onder meer volgende impact op de Gentse situatie/Gentse burgers:

- Een bankautomaat die rechtstreeks toegankelijk is via de buitengevel moet 24 uur op 24 en 7 dagen op 7 beschikbaar zijn voor iedereen.
- Ten minste één op twee automaten van Batopin moet over de functie geld storten beschikken, wat van belang is voor handelaars en vrije beroepen.
- Gent krijgt op 1 bijkomende locatie één of meerdere geldautomaten. Waar deze zal komen wordt later meegedeeld.

Initieel voorzag Batopin 2240 geldautomaten in België. Na het akkoord met de Federale Regering zullen dit er dus 2500 worden.

7. Is er ondertussen meer duidelijkheid of ook Jofico een gelijkaardige oefening in het vooruitzicht stelt of wordt het aanbod van automaten van de daarbij aangesloten banken (voorlopig) behouden?

Op dit ogenblik is er geen enkele communicatie vanuit Jofico dat er werk wordt gemaakt van een wijziging in het aanbod van geldautomaten.

Algemene achtergrond:

- Batopin is een initiatief van de 4 grootbanken actief op het Belgische grondgebied (KBC, Belfius, ING en BNP). Overige banken zijn op dit ogenblik niet betrokken in dit initiatief.

Belangrijk om aan te geven is dat het initiatief van Batopin enkel betrekking heeft op de banken die deel uitmaken van dit consortium zijnde: KBC, Belfius, ING en BNP Paribas. Andere banken maken geen deel uit van dit netwerk en beslissen uiteraard elke apart over het al dan niet plaatsen van bankautomaten of het openhouden van bankfilialen.

- Naast Batopin is ondertussen ook Jofico opgericht: een netwerk met AXA, Argenta, Crelan, BPost en VDK. Na een schrijven door Dienst Economie werd bevestigd dat dit netwerk bepaalde ATM-processen wil stroomlijnen. Echter er is op dit ogenblik nog geen spraken van centrale plannen om bankautomaten te verwijderen. M.a.w. bankautomaten van deze banken blijven op dit ogenblik beschikbaar.

- Doel is om in heel België tegen eind 2025 een netwerk van 2500 Batopin cashpunten op te richten.

- Batopin streeft ernaar om in Gent tegen eind 2025 15 locaties met bankneutrale cashpunten in gebruik te nemen. Eén locatie kan uiteraard bestaan uit meerdere geldautomaten.

- Op deze bankneutrale cashpunten kunnen ook mensen die aangesloten zijn bij een andere bank bepaalde acties verrichten: pincode wijzigen en cash afhalen. Deposit en check saldo zal niet mogelijk zijn.

- De criteria voor een geschikte locatie voor Batopin zijn:

- toegankelijkheid van het pand voor een breed publiek (inclusief rolstoelgebruikers),
- parkeermogelijkheden,
- breedte van het pand,
- betonnen ondergrond is noodzakelijk door het gewicht van de automaten,
- bij voorkeur geen houten vloer op 1e verdieping,
- enkel locaties op het gelijkvloers,
- huurpanden, ...

- We houden contact met VVSG om issues aan te kaarten en mogelijke oplossingen m.b.t. toegang tot cash te bespreken.